

Gyakorlati képzés minőségértékelése

Háttér tanulmány

Serfőző Mónika
ELTE TÓK Neveléstudományi Tanszék

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFÉKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

Tartalom	1
Előszó.....	2
A gyakorlati képzés elemzése minőségfejlesztési szempontból	3
1. A gyakorlati képzés szervezeti keretei az adatok tükrében	3
Összes hallgatói létszám a gyakorlati képzés során	3
Gyakorlati képzésben közreműködő intézmények száma	3
Gyakorlati képzést segítő gyakorlatvezetők száma	5
Egy adott intézményi gyerekcsoportban gyakorlaton lévő hallgatók száma	5
Hány hallgató jut egy mentorra, gyakorlatvezető pedagógusra?	6
Gyakorlati képzésben részt vevő egyetemi/főiskolai oktatók száma.....	6
2. A gyakorlati képzés személyi feltételei.....	7
A gyakorlati képzésben közreműködő szereplők és feladataik.....	7
A gyakorlatvezető pedagógusok felkészültsége, szakmai fejlődése	8
3.A hallgatói gyakorlatok követésének és támogatásának módjai	10
Gyakorlati feladatok leírása.....	10
Gyakorlati tapasztalatok dokumentálása	10
Gyakorlati tapasztalatok feldolgozását, elemzését szolgáló szemináriumok	10
Záró foglalkozáson/tanításon való részvétel.....	11
4. Az elméleti és gyakorlati képzés kapcsolódásai és összehangolása.....	11
Az összehangolás segítését szolgáló eljárások:	11
5. A gyakorlati képzés értékelése: visszajelzések a különböző szereplőktől, az elemzés és visszacsatolás módjai.....	12
6. A gyakorlati képzés erősségei és fejlesztendő területei, lehetőségek és veszélyek	14
7. Jó gyakorlatok a gyakorlati képzésben	17
Javaslatok, ajánlások	18
1. Gyakorlati képzés integrálása a képzési programba	18
2. Gyakorlólhelyek, gyakorlatvezető pedagógusok keresése és bevonása.....	18
3. Egyetemi/főiskolai oktatók jelenléte a gyakorlati képzésben.....	18
4. Együttműködés a képzőhelyek és a gyakorlóintézmények között.....	18
5. Gyakorlati képzés értékelése, fejlesztése visszajelzések alapján	19
6. Tanulásközpontú megközelítés a gyakorlati képzésben	20
Felhasznált források	21
Mellékletek.....	22
I. Szempontok a gyakorlati képzés bemutatásához	22
II. Csecsemő- és kisgyerekekrevelő, óvodapedagógus, tanító szakon képzést folytató felsőoktatási intézmények 2015-ben felvi.hu információi alapján.....	23
III. Gyakorlati képzés dokumentumainak elérhetősége a képzőintézmények honlapján.....	25
IV. ELTE TÓK csecsemő- és kisgyermeknevelő szak – hallgatói kérdőív az összefüggő bölcsődei gyakorlatról – 2015	27
V. A gyakorlati képzés erősségei és fejlesztendő területei, lehetőségek és veszélyek (SWOT analízis) – képzőhelyek önértékelése	29

Előszó

Jelen tanulmány a TÁMOP 4.1.2.B.2-13/1-2013-0007 „ORSZÁGOS KOORDINÁCIÓVAL A PEDAGÓGUSKÉPZÉS MEGÚJÍTÁSÁÉRT” projekt keretében készült.

Célja, hogy összegezze és elemezze a koragyermekkorai pedagógusképzést (csecsemő- és kisgyermeknevelő, óvodapedagógus, tanító szakon) folytató felsőoktatási intézmények gyakorlati képzési tapasztalatait a minőségfejlesztés szempontjából.

Az elemzés során a gyakorlati képzés minőségének fejlesztésében szerepet játszó tényezőkre és folyamatokra fókuszálunk, és pedíg:

1. a gyakorlati képzés szervezeti keretei az adatok tükrében: hallgatói létszámok, a gyakorlati képzésbe bekapcsolódó intézmények száma, mentorok száma, gyakorlati képzésben közreműködő egyetemi/főiskolai oktatók száma
2. a gyakorlati képzés személyi feltételei: a gyakorlati képzést segítő gyakorlatvezetők és oktatók szerepe, feladatköre; a gyakorlatvezetők felkészültsége és támogatása
3. a hallgatói gyakorlatok követésének és támogatásának módjai
4. az elméleti és gyakorlati képzés kapcsolódásai és összehangolása
5. a gyakorlati képzés értékelése: visszajelzések a különböző szereplőktől, az elemzés és visszacsatolás módjai
6. a gyakorlati képzés erősségei és fejlesztendő területei, lehetőségek és veszélyek
7. jó gyakorlatok a gyakorlati képzésben

A szempontok elvi lehetőséget adnak arra, hogy összehasonlításokat tegyünk a képzőhelyek és a szakok szerint.

A tanulmány készítése során felhasználtuk a 2015. április 17-i „A gyakorlati képzés időszerű kérdései – tartalmi és szerkezeti megújulás a XXI. század kihívásaira reagálva” országos műhelytalálkozó tapasztalatait és a képzőhelyek gyakorlati képzésről szóló beszámolóit.

A gyakorlati képzésről szóló beszámolókhöz előzetesen adott szempontsört az 1. melléklet tartalmazza.

A beszámolót készítő intézményeket az 1. táblázatban soroltuk fel, elemzésünk ezek összegzésére épül.

A három koragyermekkorai neveléshez kapcsolódó szakon képzést folytató intézmények listáját a 2. melléklet tartalmazza.

1. táblázat: Képzőintézmények beszámolóit a gyakorlati képzésről

csecsemő- és kisgyermeknevelő szak
ELTE TÓK – Budapest
óvodapedagógus szak
Apor Vilmos Katolikus Főiskola – Vác
ELTE TÓK – Budapest
Pető András Főiskola – Budapest – konduktor alapszak óvodapedagógus specializáció
Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Pedagógiai Kar – Jászberény
tanító szak
Debreceni Református Hittudományi Egyetem Kölcsey Ferenc Tanítóképzési Intézet – Debrecen
ELTE TÓK – Budapest
Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kar – Sárospatak
Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Pedagógiai Kar – Jászberény

A képzőhelyek beszámolóit elsősorban a nappali képzési munkarenddel foglalkoztak, így erről vannak részletesebb információink, tapasztalataink, elemzésünkben is ezzel foglalkozunk. Fontosnak tartjuk azonban, hogy a levelező munkarend sajátosságairól, problémáiról és lehetőségeiről a közeljövőben külön elemzés készüljön, mert a pedagógusképzés e három szakján jelentős számú hallgató tanul levelező munkarendben. A gyakorlati képzés megszervezésének, nyomon követésének és minőségének nehézségeit ezen a területen több intézmény is jelezte.

A gyakorlati képzés elemzése minőségfejlesztési szempontból

1. A gyakorlati képzés szervezeti keretei az adatok tükrében

A gyakorlati képzés minőségének értékelésében meghatározó tényezőként kell tekintenünk a szervezeti keretekre. Elemzésünk egyik legfőbb tapasztalata, hogy a létszámok különbözősége nagyon befolyásolja a gyakorlatok szervezését, kísérésének módjait, a közreműködők szerepét. Ezért elsőként a létszámok tükrében mutatjuk be a gyakorlati képzés szervezeti kereteit.

Összes hallgatói létszám a gyakorlati képzés során

Az egyes képzőhelyeken eltérő a hallgatók létszáma, ami másféle gyakorlati struktúra kialakítását eredményezi, meghatározza a gyakorlati képzésben jelentkező feladatokat mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt. A beszámolóknak elég bizonytalanok a hallgatói létszámokra vonatkozó adatok.

2. táblázat: Összes hallgatói létszám szakonként a képzőhelyeken (nappali tagozat) a beszámolók alapján

	csecsemő- és kis- gyermeknevelő	óvó	tanító
Apor Vilmos Kat. Főiskola	-	nincs adat	nincs adat
DRHE Kölcsey Debrecen	-	-	változó, nincs pontos adat csak a csoport-számokról
ELTE TÓK	193	kb. 580	kb. 420
Eszterházy Comenius Kar Sárospatak	-	nincs adat	nincs adat
PETŐ András Főiskola	-	nincs adat	nincs adat
SZIE ABPK Jászberény*	nincs adat	10	73

*A SZIE ABPK Jászberény intézmény nappali tagozaton 2015-ben indította óvodapedagógus képzését

Gyakorlati képzésben közreműködő intézmények száma

A gyakorlati képzés szervezésében fontos jellemző, hogy a képzőhely hány intézménnyel működik együtt (3. táblázat). Ez függ a hallgatói létszámtól, a gyakorlati képzés felépítésétől, az egy intézményben működő gyakorlatvezető pedagógusok számától is. Ez az adat a gyakorlatok szervezésével, a kapcsolattartással kapcsolatos teendők mennyiségére van hatással elsősorban, befolyásolja azt is, hogy milyen együttműködési és kommunikációs módok, csatornák működtetése szükséges: nagyobb számú, távolabbi intézmények esetén megnő az információáramlás formalizálásának igénye. Az intézmények többfélék, vannak a képzőhely fenntartásában működő klasszikus gyakorlóintézmények, vannak partnerintézmények, akikkel rendszeres az együttműködés, de nincs intézményfenntartói viszony és vannak olyan intézmények, akik eseti jelleggel vesznek részt a képzésben pl. egyéni hallgatói gyakorlatok helyszínéül.

3. táblázat: A közreműködő gyakorlati intézmények száma szakonként a képzőhelyeken (nappali tagozat)

	csecsemő- és kis-gyermeknevelő	óvó	tanító
Apor Vilmos Kat. Főiskola	-	4	nincs adat
DRHE Kölcsey Debrecen	-	-	2 + külső intézmények az összefüggő záró gyakorlaton
ELTE TÓK	79 (levelező tagozatot is beleértve!)	19	13
Eszterházy Comenius Kar Sárospatak	-	nincs adat	1 + záró külső intézményben
PETŐ András Főiskola	-	4	nincs adat
SZIE ABPK Jászberény	nincs adat	1	változó

Eltérő a képzőintézmények szerepe a gyakorlólhelyek biztosításában. Van, ahol minden egyéni és csoportos gyakorlat helyszínét a képzőhely biztosítja a képzés teljes idejében. Van, ahol csak a bevezető egyéni gyakorlatok és az összefüggő záró gyakorlat esetén van egyéni, hallgatói szervezés, míg a levelező képzésben a gyakorlat helyszíneit teljes egészében a hallgatónak kell szerveznie.

A képzőintézmények szerepvállalását több minden is befolyásolhatja, például a rendelkezésre álló partnerintézmények száma, ill. fluktuációja. Több hallgatóhoz több intézmény is kell, ezek keresése, szervezése nem könnyű, külön szerepet, felelősséget igényel magukkal az intézményekkel való kapcsolattartás, együttműködés, a felmerülő problémák, konfliktusok kezelése.

Másrészt az anyagi szempontok is meghatározóak, a gyakorlólhelyek „kiszervezésének” hátterében sokszor ez a legmeghatározóbb tényező. Ez a szervezőmód azonban több kérdést is felvet:

- Hogyan követi, felügyeli a képzőhely a gyakorlatokon történeteket? Milyen eszközökkel igyekszik biztosítani a gyakorlat minőségi színvonalát?
- Hogyan tudja megbecsülni a képzőhely a gyakorlati képzésbe bekapcsolódó pedagógusok, intézmények munkáját? A megbecsülésnek többféle formája is lehet: erkölcsi és anyagi megbecsülés, szakmai támogatás biztosítása.

Ez a szempont azért érdekes, mert a gyakorlati képzés minőségének folyamatos biztosítását, értékelését, fejlesztését eltérően lehet megoldani a képzőhely szerepének függvényében.

A minőségértékelés szempontjából különösen érdekes a levelező képzés, ahol a hallgatók maguk szervezik a gyakorlólhelyet, melynek kiválasztásában elsődlegesen az elérhetőségi szempontok (ismeretség, intézmény közelsége), kevéssé játszanak szerepet tartalmi, minőségi szempontok.

Ebben az esetben is fontos, hogy a képzőhely segítse a hallgatókat a gyakorlati hely megválasztásában az elvárások, választási szempontok egyértelmű tisztázásával, szükség esetén gyakorlólhelyek vagy gyakorlatvezető pedagógusok ajánlásával.

A TÁMOP 4.1.2.B.2-13/1-2013-0007 „ORSZÁGOS KOORDINÁCIÓVAL A PEDAGÓGUSKÉPZÉS MEGÚJÍTÁSÁÉRT” projekt keretében kialakításra került a gyakorlati képzést támogató intézmények és gyakorlatvezetők/mentorok térségi nyilvántartási rendszerének kialakítása a koragyermekkorai nevelés mindhárom alapszakjához kapcsolódva. Az alábbi honlapon elérhetőek megyénkénti bontásban azok a bölcsődék, óvodák és iskolák, akik nyitottnak mutatkoztak pedagógushallgatók fogadására:

<http://tamop2014.tok.elte.hu/mentor.html> (utolsó letöltés: 2015.11.08.)

Gyakorlati képzést segítő gyakorlatvezetők száma

A gyakorlatvezetők száma a gyakorlati képzés minősége vonatkozásában több szempontból is érdekes. Gondolhatjuk azt, hogy van egy ideális, optimális szám, hogy egy gyakorlatvezető hány hallgató munkáját tudja segíteni, vezetni. Ez alapján kiszámolható, hogy az adott képzőhely hallgatói létszáma alapján hány gyakorlatvezetőre van szükség. Több hallgatót képző intézmények esetén gyakran probléma, hogy nincs elegendő gyakorlatvezető például anyagi okok vagy a megfelelő szakmai felkészültség hiánya, vagy a pedagógusok általánosan fokozott leterheltsége miatt. Ha a gyakorlatvezetők erkölcsi és anyagi támogatása nem megfelelő, akkor a képzőintézmény kevésbé támaszthat szakmai tudáshoz, kompetenciához kapcsolódó feltételeket a gyakorlatvezetőkkel illetve az intézményekkel szemben. A potenciális gyakorlatvezetők száma azért is érdekes, mert a mentori tevékenység fokozott leterheltséggel jár, jó, ha van lehetőség 1–2 féléves pihenőidőre egy-egy képzési ciklus után. A 4. táblázatban összegeztük a felsőoktatási intézmények beszámolóinak alapján, hogy egy-egy képzőhely hány gyakorlatvezetővel működik együtt. A rendelkezésünkre álló adatok hiányosak, az elnevezések sokfélesége miatt nem egyértelműek.

4. táblázat: A gyakorlati képzést segítő gyakorlatvezetők (mentorok/szakvezetők/ vezetőtanárok/terepstanárok) száma szakonként a képzőhelyeken (nappali tagozat)

	csecsemő- és kis- gyermeknevelő	óvó	tanító
Apor Vilmos Kat. Főiskola	-	4 (intézményenként?)	nincs adat
DRHE Kölcsey Debrecen	-	-	ősz félévben: 31 fő tavaszi félévben: 25 fő
ELTE TÓK	40	32	27
Eszterházy Comenius Kar Sárospatak	-	nincs adat	8
PETŐ András Főiskola	-	4	nincs adat
SZIE ABPK Jászberény	nincs adat	3	14 +művterenként 1–3 (változó)

Egy adott intézményi gyerekcsoportban gyakorlaton lévő hallgatók száma

A képzés tartalmát, minőségét befolyásolja, hogy mennyi figyelem, segítség, ill. a hallgató számára mennyi tevékenység kipróbálási lehetőség jut a gyakorlat során. Ehhez kapcsolódik az az adat, hogy egy bölcsődei, ill. óvodai csoportban, egy osztályban hány hallgató van.

Ezt a számot érdemes a gyerekek számához viszonyítani:

- bölcsődei csoport átlagos létszáma: 12 fő
- óvodai csoport átlagos létszáma: 25 fő
- iskola osztály átlagos létszáma: 25 fő

5. táblázat: Egy adott gyerekcsoportban gyakorlaton lévő hallgatók száma szakonként a képzőhelyeken (nappali tagozat)

	csecsemő- és kis- gyermeknevelő	óvó	tanító
Apor Vilmos Kat. Főiskola	-	10-12 fő	nincs adat
DRHE Kölcsey Debrecen	-	-	nincs adat
ELTE TÓK	4-5 fő	12 fő	12 fő
Eszterházy Comenius Kar Sárospatak	-	nincs adat	10-15 fő
PETŐ András Főiskola	-	6-10 fő	nincs adat
SZIE ABPK Jászberény	nincs adat	3-4 fő	<10 fő/csoport

Hány hallgató jut egy mentorra, gyakorlatvezető pedagógusra?

A gyakorlati képzés minőségét az is befolyásolja, hogy egy gyakorlatvezető pedagógusnak hány hallgató gyakorlatát kell irányítania, támogatnia. Az egy gyerekcsoportban tevékenykedő hallgatók munkáját általában egy pedagógus vezeti, segíti.

6. táblázat: Egy-egy mentor/gyakorlatvezető pedagógus által támogatott hallgatók száma szakonként a képzőhelyeken (nappali tagozat)

	csecsemő- és kis-gyermeknevelő	óvó	tanító
Apor Vilmos Kat. Főiskola	-	nincs adat	nincs adat
DRHE Kölcsey Debrecen	-	-	6–8 fő (+ a tavaszi félévben 6–8 műveltségterületi gyakorlat)
ELTE TÓK	4–5 fő	12	12–17 fő
Eszterházy Comenius Kar Sárospatak	-	nincs adat	7–8 fő
PETŐ András Főiskola	-	6-10 fő	nincs adat
SZIE ABPK Jászberény	nincs adat	nincs adat	nincs adat

Gyakorlati képzésben részt vevő egyetemi/főiskolai oktatók száma

A gyakorlatvezető pedagógusok mellett meghatározó az is, hogy hány egyetemi/főiskolai oktató vesz részt a gyakorlati képzésben. A gyakorlatok felépítése és szervezése miatt az oktatói szerepkörök eltérőek. Van olyan képzőintézmény, ahol van egy gyakorlati képzésért felelős oktató; van, ahol gyakorlóintézményenként van egy oktató, vagy éppen több intézményben folyó gyakorlatot segítő tutor. Ezekről az eltérő szerepkörökről még lesz szó a későbbiekben.

7. táblázat: Gyakorlati képzésben résztvevő egyetemi/főiskolai oktatók száma szakonként a képzőhelyeken (nappali tagozat)

	csecsemő- és kis-gyermeknevelő	óvó	tanító
Apor Vilmos Kat. Főiskola	-	35-40 fő (?)	nincs adat
DRHE Kölcsey Debrecen	-	-	alkalmi jelleggel vesznek részt a gyakorlaton
ELTE TÓK	4 fő (1 főállású + 3 külsős)	10 fő (6 módszertanos + 4 neveléstudományi)	kb. 15 fő
Eszterházy Comenius Kar Sárospatak	-	nincs adat	3 fő
PETŐ András Főiskola	-	tömbösített gyakorlaton 2 csoportvezető oktató nevelési gyakorlaton: 4 módszertani gyakorlaton: 4 + 6 módszertanos oktató	nincs adat
SZIE ABPK Jászberény	nincs adat	1 vezető oktató + tantárgyanként 1 oktató	1 gyakorlatszervező oktató + tantárgyanként 1 oktató

2. A gyakorlati képzés személyi feltételei

A gyakorlati képzésben közreműködő szereplők és feladataik

Képzőintézményenként eltérő a gyakorlati képzésben közreműködő szereplők megnevezése. Az előforduló szereplőket és megnevezéseket a 8. táblázatban mutatjuk be a teljesség igénye nélkül, a beszámolókból szereplő elnevezések rendezésével. Ezek az eltérő szereplők a képzőintézmények sajátosságaiból, a gyakorlat felépítéséből, szervezéséből következnek. Nemcsak az elnevezések különböznek, hanem a feladatkörök is. A 8. táblázatban listáztuk a beszámolókból előforduló tevékenységeket, melyek a gyakorlati képzés struktúrájának, szervezeti és személyi feltételeinek függvényében változnak.

8. táblázat: A gyakorlati képzésben közreműködő szereplők és feladataik

A képzőintézményben dolgozó, a gyakorlati képzésben meghatározó szereplők:	Feladataik
<ul style="list-style-type: none"> • szakfelelős • gyakorlati képzés vezetéséért felelős oktató (gyakorlatvezető oktató) • tutor • adott gyakorlóintézményben a gyakorlatért felelős oktató • pedagógiai-pszichológiai tárgyat oktató kollégák, akik részt vesznek a gyakorlaton • módszertanos kollégák, akik részt vesznek a gyakorlaton 	<ul style="list-style-type: none"> • gyakorlat szervezése • gyakorlati feladatok meghatározása • gyakorlatvezető pedagógusok bemutatói részvétel • gyakorlat elméleti megalapozása • hallgatók felkészítése a következő tevékenységre • hallgatói tervezési dokumentumok véleményezése, értékelése előzetesen • hallgatói tevékenységek megfigyelése • tevékenységeket közvetlenül követő csoportos megbeszélések, elemzések vezetése • együttműködés a gyakorlatvezető pedagógussal • intézmények segítő, támogató látogatása, a felmerülő problémák, konfliktusok megoldása vagy közvetítés benne • hallgatói munkák, hospitálási naplók, portfóliók értékelése • gyakorlatkísérő, -feldolgozó szeminárium vezetése • gyakorlattal kapcsolatos dokumentáció vezetése • záró foglalkozáson/tanításon részvétel
A gyakorló intézményben dolgozó szereplők	Feladataik
<ul style="list-style-type: none"> • gyakorló intézmény vezetője • gyakorlatvezető pedagógus / mentor / szakvezető / tereptanár / vezetőtanár 	<ul style="list-style-type: none"> • hallgató(k) munkájának irányítása • hallgatók felkészülésének segítése (tervezés, előkészület) • hallgatók támogatása • hallgatók tevékenységének elemzése • hallgatók értékelése • csoportos hallgatói megbeszélések vezetése • bemutató foglalkozások, órák tartása • hallgatók írásbeli munkáinak (hospitálási napló, portfólió) értékelése

A képzőintézményeken belül eltérő a gyakorlati képzés irányításának, vezetői felelősségének megoldása. Van, ahol a szakfelelős dolga a gyakorlati képzés irányítása, van, ahol ezért valaki más felelős, és olyan is van, ahol csak a szervezéssel foglalkozik külön személy. A személyi feltételek, hallgatói létszámok befolyásolják ezeket a lehetőségeket, de jó lenne, ha a szervezeti megoldás tükrözné a gyakorlati képzés fontosságát, a tartalmi összehangolás és a vezetés prioritását.

Kisebbségi hallgatói létszám esetén még működhet az a klasszikus felállás, hogy a gyakorlatvezető pedagógus és az egyetemi/főiskolai oktató együtt vezetik és támogatják a hallgatók gyakorlatát: mindketten részt vesznek a tervezésben, a hallgatói tevékenységek megfigyelésében és elemzésében, értékelésében egyaránt.

Több helyen a megnövekedett hallgatói létszámok, a humán erőforrások hiánya miatt más szerepmegosztást kellett kialakítani.

Például az ELTE TÓK óvodapedagógus szakán 2010-től új szakmai koncepciót alakítottak ki a gyakorlati képzésre. Addig a neveléstudományi és módszertani oktatók folyamatosan jelen voltak a gyakorlati képzésben, ezt követően elsősorban az ugrásszerűen megnövekedett hallgatói létszám és ebből fakadóan a személyi feltételek hiánya miatt változott az oktatók részvétele a gyakorlati képzésben.

Az új koncepció a meglévő gyakorlati képzési formák megtartásával, a gyakorlatvezető pedagógusok nagyobb önállóságára építve, intenzív felkészítő és szakmai támogató rendszer kialakításával működik.

Az új szakmai koncepció lényeges pontja, hogy a csoportos óvodai gyakorlatokat nem az oktatók, hanem a szakvezető óvodapedagógusok vezetik, deklaráltnak ők a mesterek, akik a szakmát a gyakorlatban megtanítyják. Az oktatók szerepe átalakult, a terepen ők nem a hallgatókat oktatják, hanem a szakvezetők tutoraiként segítik a képzési folyamatot. Kialakítottak egy tutori hálózatot, amelyet a szakma egészét, illetve az egyes szakterületeket legjobban ismerő oktatók (neveléstudományi és módszertanos) alkotnak. A tutori, szakmai támogató hálózat feladata a gyakorlatvezető óvodapedagógusok folyamatos segítése-támogatása, tanácsadás, a problémás helyzetek megoldásában való aktív részvétel. A tutori tevékenység magában foglalja:

- a gyakorlatvezető óvodapedagógusok felkészítésében való részvételt,
- a folyamatos konzultációs lehetőség (személyes, telefonos, elektronikus) biztosítását,
- a gyakorlóhelyek meglátogatását,
- a problémás esetek megoldásában való segítségadást

Az új szakmai koncepció előnye, hogy erősödött a gyakorlatvezető óvodapedagógusok és az oktatók szakmai partnersége, növekedett a gyakorlatvezető óvodapedagógusok munkájának presztízse.

A gyakorlatvezető pedagógusok felkészültsége, szakmai fejlődése

A gyakorlati képzés minősége szempontjából meghatározó, hogy hogyan készülnek fel a gyakorlatvezetők a mentori szerepre. Sok képzőintézmény feltételként szabja a gyakorlatvezetéshez a pedagógus szakvizsgát, a mentori, gyakorlatvezetői képzettséget. Van, ahol ez egyértelmű formális feltétel, máshol csak puhább elvárás vagy trend. A 9. táblázat foglalja össze ezt a szempontot.

9. táblázat: Gyakorlatvezető pedagógusok képzettsége

Gyakorlatvezető pedagógusok képzettsége, a gyakorlatvezetőség feltétele	
Apor Vilmos Kat. Főiskola	<ul style="list-style-type: none"> • gyakorlatvezető óvodapedagógus: szakvizsga
DRHE Kölcsey Debrecen	<ul style="list-style-type: none"> • Gyakorlatvezető pedagógusok képzettsége: főiskola vagy egyetem, pedagógus szakvizsga (Míg kinevezett szakvezetők voltak, addig követelményként jelent meg a szakvizsga. Jelenleg megbízott szakvezetők tevékenykednek, a feladatra kapnak megbízást, s a szakvizsga sem követelmény, csak a megfelelő végzettség és gyakorlat.)
ELTE TÓK	<ul style="list-style-type: none"> • Csecsemő- és kisgyermeknevelő szakon feltétel a pedagógus-munkakör betöltéséhez szükséges csecsemő- és kisgyermeknevelői felsőfokú iskolai végzettség + legalább ötéves szakmai gyakorlat • Óvodapedagógus: Gyakorlatvezető óvodapedagógusok nagy része (90%) szakvizsgás • Tanító: a gyakorlatvezető tanítók kb. fele rendelkezik szakvizsgával, jelenleg nem elvárás

Eszterházy Comenius Kar Sárospatak	<ul style="list-style-type: none"> Jelenleg 9 fő tanul mentorképzésben, ezzel együtt 11 főnek lesz pedagógus szakvizsgája. Jelenleg még nem elvárás a speciális képzettség, de ez a trend.
PETŐ András Főiskola	<ul style="list-style-type: none"> elvárás a speciális képzettség, törekednek a mentorvégzettségű konduktorok bevonására
SZIE ABPK Jászberény	<ul style="list-style-type: none"> gyakorlatvezető (mentor) óvodapedagógus: szakvizsga gyakorlatvezető tanító: elvárás a szakvezetői továbbképzés

Vannak képzőhelyek, ahol szakirányú továbbképzés vagy annak moduljaként kidolgozták a mentori szerepkörre felkészítő képzést és kedvezményekkel támogatják a pedagógusok részvételét. Jelen TÁMOP program keretein belül több 30 órás pilotképzésre is sor került a gyakorlatvezetők felkészítése érdekében.

Fontos az is, hogy a képzőintézmény milyen módon támogatja a gyakorlatvezetők fejlődését egyrészt általános szakmai tudásukban, másrészt a mentori szerepkörhöz kapcsolódó kompetenciákban.

Általános gyakorlat, hogy a félév vagy tanév elején van egy indító megbeszélés, találkozó. Ezek elsősorban tájékoztató-egyeztető alkalmak, a gyakorlat szervezési kérdéseire, a szereplők feladataira, dokumentációs teendőire fókuszálnak. Vannak képzőintézmények, ahol a félév vagy a tanév végén vannak értékelő találkozók, ahol sor kerül a tapasztalatok egyeztetésére, mód van a visszajelzésre. Ezek a gyors visszacsatolások meghatározó alapját képezhetik a gyakorlati képzés fejlesztésének.

Több helyen 1–2 napos szakmai programot, vagy néhány órás, rendszeres szakmai műhelyt, workshopot tartanak. A 10. táblázatban foglaltuk össze, hogy milyen módon segítik az intézmények a gyakorlatvezető pedagógusok felkészülését, további fejlődését.

10. táblázat: Gyakorlatvezető pedagógusok felkészülésének, további fejlődésének támogatása

Gyakorlatvezető pedagógusok felkészülésének, továbbfejlesztésének támogatása	
Apor Vilmos Kat. Főiskola	<ul style="list-style-type: none"> félévente szakmai nap évente 2 napos óvodapedagógiai, neveléstudományi konferencia igény szerinti témájú előadások
DRHE Kölcsey Debrecen	<ul style="list-style-type: none"> Rendszeres, szervezett felkészítés, szakmai nap nincs, de a gyakorlóiskola pedagógusai saját maguknak tartanak megbeszéléseket, tréningeket, illetve a szakvezetők részt vesznek minden olyan továbbképzésen, felkészítésen, amely a szakmai kompetenciát növeli. A Gyakorlóiskolák Szövetségének tagjaként a szakvezetők rendszeresen részt vesznek a rendezvényeken, konferenciákon, ahol a jó gyakorlatot bemutatják, illetve véleményt, tapasztalatot cserélnek. Félévenként értékelés történik mind a szakvezetők, mind a gyakorlati képzési igazgatóhelyettes részéről tantestületi szinten, a félévi/év végi értekezlet keretében.
ELTE TÓK	<p>csecsemő- és kisgyermeknevelő szak:</p> <ul style="list-style-type: none"> A félévek elején megbeszélés a hallgatókkal szembeni elvárásokról, feladatokról és a gyakorlatvezetők bemutató, segítő feladatairól Félévenként szakmai nap szervezése, a programok a gyakorlatvezetők továbbképzését is szolgálják Csecsemő- és kisgyermeknevelő alapképzés gyakorlatvezető pedagógusa szakirányú továbbképzési szak kidolgozása, akkreditációja 30 órás pilot képzés, ill. 2 féléves továbbképzés

	<p>óvodapedagógus szak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • félévente tájékoztató, egyeztetés a gyakorlati képzésről, a feladatokról • részvétel szakmai programokon, például szakmai nap (2015. január TÁMOP rendezvény) • pedagógus szakvizsga gyakorlatvezető óvodapedagógus választható modulja • 30 órás pilotképzés <p>tanító szak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kb. félévente 2 alkalommal szakmai műhely • pedagógus szakvizsga gyakorlatvezető tanító választható modulja
<p>Eszterházy Comenius Kar Sárospatak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • év elején és év végén indító, ill. összegző találkozás, tapasztalatcseré • folyamatos munkakapcsolat a szakvezetőkkel (Ebben a tanévben azért is aktívabb a kapcsolat, mert a főiskolára járnak a szakvezetők mentorképzésre.)
<p>PETŐ András Főiskola</p>	<ul style="list-style-type: none"> • félévenként a kezdés és a zárás szakmai felkészítés, megbeszélés • módszertani filmek, segédjegyzetek készítése • csoportvezető oktatók napi kapcsolatban vannak a gyakorlatban résztvevőkkel

3.A hallgatói gyakorlatok követésének és támogatásának módjai

Gyakorlati feladatok leírása

A hallgatói gyakorlatok támogatásának meghatározó eszközei azok a dokumentumok, segédletek, amelyek leírják a gyakorlatokon teljesítendő feladatokat, meghatározzák a tapasztalatok rögzítésének módjait, formáit. Sok képzőhelyen a honlapon rendelkezésre állnak ilyen áttekintő leírások, segédletek, ezeket gyűjtöttük össze a 3. mellékletben.

Gyakorlati tapasztalatok dokumentálása

Általános módszer, hogy a hallgatók tapasztalataikat írásban, hospitálási napló formájában rögzítik. Több képzőhelyen ezek kibővülnek például a foglalkozásokra/tanórákra való készülés, a tervezés dokumentumaival, esettanulmányokkal, az előzetes elvárások megfogalmazásával és önreflexióval – így együtt portfólióvá állnak össze.

A hospitálási napló és a tervezési dokumentumok értékelését van, ahol a gyakorlatvezető pedagógus, máshol az adott gyakorlathoz vagy gyakorló intézményhez, hallgatói csoporthoz rendelt egyetemi/főiskolai oktató végzi. Többen jelezték azt a problémát, hogy ez a feladat nem szerepel az adott oktató óraszámában, viszont sok munkát jelent és féltő, hogy emiatt az értékelés felületesebbé válik.

A portfólió összegző dokumentumként szerepel, általában a képzés lezárásához kapcsolódik, áttekintése, értékelése nagy feladat, itt is problémák jelentkeznek a feladat elismerésének hiánya miatt.

Gyakorlati tapasztalatok feldolgozását, elemzését szolgáló szemináriumok

Minden képzőintézmény beszámolt róla, hogy fontosnak tartják a gyakorlati élmények szinte azonnali feldolgozását. Ezeket a feldolgozó órákat vagy maga a gyakorlatvezető pedagógus vagy egyetemi/főiskolai oktató (pedagógiai-pszichológiai tárgyak oktatója vagy módszertanos) vezeti. Az anyagi és személyi erőforrások szűkössége miatt általában már kevés a párhuzamosság, nem tud mindig jelen lenni a gyakorlatvezető mellett a pedagógiai-pszichológiai és a módszertanos oktató is.

A tevékenységek (foglalkozás, tanóra) kipróbálására, vezetésére épülő gyakorlatok felépítésében mindig megjelennek az alábbi mozzanatok:

- felkészülés az adott tevékenységre, tervezés
- tevékenység vezetése – közben a gyakorlatvezető és helyenként oktató(k) megfigyelnek
- önreflexió – pl. tervek és a megvalósítás összevetése, az erősségek és a fejlesztendő területek, kompetenciák
- elemzés, értékelés

A hallgatók és oktatók körében is kedveltek az összefüggő záró gyakorlat tapasztalatainak feldolgozását segítő szemináriumok, melyek egyfajta szupervíziós funkciót is betöltenek. Ezek vezetésében helyenként bevonják a gyakorló intézmények vezetőit, vagy gyakorlatvezető pedagógusait is.

Záró foglalkozáson/tanításon való részvétel

Szakonként és képzőhelyenként vannak eltérések a tekintetben, hogy részt vesznek-e az oktatók a záró foglalkozáson/tanításon. Általában elmondható, hogy mindenki szükségesnek és fontosnak tartaná a részvételt ezen a szummatív lezáró eseményen, de az anyagi és személyi erőforrások hiánya miatt ez nem minden esetben valósul meg. A tanító szakon általánosabb, mint az óvodapedagógus szakon, nappali tagozaton és közeli intézményekben rendszeresebb a záró foglalkozáson/tanításon való részvétel. A csecsemő- és kisgyermeknevelő tagozaton az összefüggő gyakorlat lezárása nem egy konkrét foglalkozás, hanem a gyakorlati tapasztalatokat összegző portfólió elkészítése.

4. Az elméleti és gyakorlati képzés kapcsolódásai és összehangolása

A pedagógusképzésben különösen fontos, hogy a tanulási folyamatról egységben gondolkodjunk, ahol az ismeretek bővülése, a készségek fejlődése, az attitűdök és az önállóság formálódása együtt, egymást támogatva történik, csak mesterségesen választható szét az elméleti és a gyakorlati képzés.

Emiatt a beszámolómban külön rákérdeztünk arra, hogy az egyetemi/főiskolai, gyakran elméletinek nevezett órák és a gyakorlatok hogyan kapcsolódnak össze, mennyire vannak összhangban. Ez a szempont többféle vonatkozásban is érdekes:

- mennyire készítene fel az ún. elméleti órák a gyakorlatban kipróbálandó tevékenységekre, a pedagógiai helyzetek kezelésére, problémák megoldására
- szakmai kérdésekben mennyire van összhang az ún. elméleti órákon tanultak, azok szemlélete, megközelítése és a köznevelési intézmények, a gyakorlatvezetők gyakorlata és elvárásai között
- hogyan kapcsolódnak vissza a gyakorlati tapasztalatok a képzésbe, az ún. elméleti órákba

A beszámolók több helyen is jelezték ennek nehézségeit, de egyúttal utaltak is azokra a módokra, egyeztetési fórumokra, amelyek a közelítést, összehangolást segítik.

Az összehangolás segítségét szolgáló eljárások:

- Az elméleti órák és a gyakorlatok céljának tisztázása, időről időre újragondolása, a tartalmi egymásra épülés áttekintése, javítása. Az egymásra épülés megjelenik például az elméleti és gyakorlati kurzusok előfeltétel rendszerében, hogy a hallgatók megfelelő elméleti tudás birtokában végezzék a gyakorlatokat. Megjelenhet új tantárgyakban, amelyek például a pedagógiai tervezést segítik.
- Az egyetemi/főiskolai oktatók személyes látogatásai a gyakorló intézményekben lehetővé teszik az inkoherenciák észlelését, az egyeztetést, a szemléletmódok közelítését, az elméleti órák és a gyakorlati kurzusok közötti oda-vissza kapcsolódást.
- Ha van rá mód a hallgatók gyakorlati tevékenységének közös előkészítése, megfigyelése, elemzése és értékelése is lehetséges az összehangoltság erősítésére.

- A gyakorlatvezető pedagógusok bevonása a képzésbe, akár elméletibb órák tanításába, gyakorlat feldolgozását segítő szemináriumok vezetésébe, záróvizsgáztatásba.
- Elméleti órákon vagy ahhoz rendeltén élő vagy videós bemutató tevékenységek/órák elemzése a gyakorlat elmélettudatos megalapozása érdekében.
- Hallgatók bevonása a gyakorlóintézmények mindennapi életébe, ezáltal segíteni az óvodai/iskolai élet, az óvodás/iskolás gyermekek megismerését.
- A korábban már emlegetett szakmai műhelyek, workshopok is segítik a közelítést, összehangolást a közös tanulási, egymástól tanulási folyamatokban.
- A gyakorlati tapasztalatok megjelenítése a záróvizsga követelményei között – pl. ETE TÓK csecsemő- és kisgyermeknevelő szakon az elméleti tételekre épülő záróvizsga helyett nevelési-gondozási szituációk, problémahelyzetek megoldása, ebben az elméleti ismeretek mozgósítása a feladat.

5. A gyakorlati képzés értékelése: visszajelzések a különböző szereplőktől, az elemzés és visszacsatolás módjai

A felsőoktatási minőségbiztosítás európai sztenderdjei és irányelvei (ESG modell¹) szerint is fontos a visszacsatolások kérése a képzési programokra, azok részeire vonatkozóan nem csak a hallgatóktól, végzett pedagógusoktól, hanem a képzőintézmény más partnereitől, így a munkaerőpiac szereplőitől is.

A gyakorlati képzés minőségfejlesztésének az egyes képzőhelyeken önértékelésen, partneri visszajelzéseken kell alapulnia. Ehhez elengedhetetlen a módszeres, tudatos információgyűjtés egyrészt az elvárásokról, másrészt a véleményekről, elégedettségéről. Ezek alapján lehet újra meg újra értékelni a gyakorlati képzés céljainak való megfelelést, majd fejlesztési irányokat kijelölve, cselekvéseket elindítva jobbitani a képzést, támogatni a tanulási eredmények teljesítését.

Tanulmányunk egyik lényeges pontja annak elemzése, hogy a képzőhelyek milyen rendszerben, milyen módon és mikor gyűjtenek visszajelzéseket a hallgatóktól, gyakorlatvezető pedagógusoktól, gyakorlólhelyek vezetőitől, külső gyakorlati szakemberektől. Valamint, hogy hogyan dolgozzák fel ezeket az információkat, hogyan csatolják vissza a gyakorlati képzési program alakításába, fejlesztésébe.

Ebből a szempontból is eltérő az egyes képzőhelyek gyakorlata. Sok esetben nagy szerepe van a folyamatos kapcsolattartásnak, együttműködésnek, a rendszeres találkozásoknak, amelyek valóban alkalmasak arra, hogy a markáns problémák felszínre kerüljenek, de nem teszik egyértelműen lehetővé a szisztematikus, összehasonlításokra (pl időbeli változások) lehetőséget adó elemzéseket.

A 11. táblázatban összefoglaljuk, hogy az egyes szereplőktől milyen formában gyűjtenek visszajelzéseket a felsőoktatási intézmények. Közvetett értékelési módok közé soroltuk azokat a csatornákat, amelyeknek elsődleges célja nem a gyakorlati képzésről való visszajelzés, mégis fontos információkkal szolgálhatnak annak hatékonyságáról és eredményességéről is. Közvetlen értékelési módoknak azt tekintettük, ahol az adott eljárás egyértelmű célja a vélemények, visszajelzések kérése a képzés egészéről vagy kifejezetten a gyakorlatokról. A közvetett módok esetén a véleménykérés gyakran nem teljes körű, szóban történik, így a kapott információk objektivitása és reprezentativitása szükségszerűen korlátozott. Ugyanakkor jó együttműködés, partneri viszony esetén ezek a visszajelzések nagyon hasznosak lehetnek, a szóbeli megnyilatkozás lehetőséget ad arra is, hogy a fontosabbnak tűnő problémák mélyebb feltárása, a megoldás kidolgozása is elinduljon.

A 4. melléklet tartalmaz egy példát az összefüggő gyakorlat végén alkalmazott hallgatói kérdőívről.

¹ (Revised) Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Approval by the Ministerial Conference in Yerevan, on 14-15 May 2015.

11. táblázat: A gyakorlati képzés értékelésének módjai

Visszajelzés kérése a hallgatóktól	
Közvetett módok	Közvetlen módok
<ul style="list-style-type: none"> gyakorlatról szóló írásos összegzések (pl. hospitálási napló, feljegyzések) végén szereplő önreflexió, reflexió kb. félévente gyakorlati képzés záró portfólió reflexiói (képzés végén) folyamatos szóbeli kommunikáció a gyakorlatokhoz kapcsolódó órákon, elemző megbeszéléseken szóbeli önreflexió a gyakorlatot követő szemináriumon 	<ul style="list-style-type: none"> képzés félidejében SWOT analízis készítése 4-5 fős hallgatói csoportokban kérdőíves felmérések, például: <ul style="list-style-type: none"> záró, összefüggő szakmai gyakorlatról szóló kérdőív OMHV (oktatói munka hallgatói véleményezése) kérdőívek, szakonként, képzőhelyenként eltérő, hogy ezekben csak a gyakorlatot segítő oktatóról, tutorról vagy a gyakorlatvezető pedagógusról is formálnak-e véleményt „kilépőcédula” félévente a gyakorlatok végén
Visszajelzés kérése a rendszeresen működő gyakorlatvezető pedagógusoktól	
Közvetett módok	Közvetlen módok
<ul style="list-style-type: none"> elemző megbeszélések: pl. félév eleji megbeszéléseken az előző félév szóbeli értékelése folyamatos egyeztetés, személyes megbeszélések a gyakorlatban közreműködő egyetemi/főiskolai oktatók és a gyakorlatvezető pedagógusok között 	<ul style="list-style-type: none"> kérdőíves felmérés a gyakorlatvezető pedagógusok körében gyakorlatvezető pedagógusok félévente írásos beszámolót készítenek a gyakorlatról
Visszajelzés kérése a rendszeresen együttműködő gyakorló intézményektől, vezetőktől	
Közvetett módok	Közvetlen módok
<ul style="list-style-type: none"> szakfelelős és intézményvezetők rendszeres egyeztetése a felsőoktatási intézmény/kar/intézet vezetője és a gyakorlóhely vezetője közötti megbeszélések, egyeztetések 	<ul style="list-style-type: none"> kérdőíves felmérés gyakorlatvezető pedagógusok félévi írásos beszámolójának intézményvezetői összegzése, ez alapján beszámoló készítése
Visszajelzés kérése külső gyakorlati szakemberektől (pl. záróvizsgán, összefüggő szakmai gyakorlaton közreműködő pedagógusoktól)	
Közvetett módok	Közvetlen módok
<ul style="list-style-type: none"> hallgatók munkájának írásos értékelése alapján tanítási versenyeken, diákköri és egyéb hallgatói konferenciákon kapott visszajelzések 	<ul style="list-style-type: none"> záróvizsga végén kérdőíves felmérés az elnökök körében záróvizsga végén kérdőíves felmérés a külső szakértők körében kérdőíves felmérés az összefüggő gyakorlat végén a gyakorlatvezetőhöz

A visszajelzések kiértékelésében a felsőoktatási intézmény/kar/intézet vezetősége, a szakfelelősök, a gyakorlatban közreműködő oktatók vesznek részt. A beszámolók arra utalnak, hogy ezek „folyamatos beépítése történik a gyakorlatba” a gyakorlat megszervezése, lebonyolítása, az elméleti képzés korszerűsítése, az értékelési szempontok kiválasztása, meghatározása területeken.

6. A gyakorlati képzés erősségei és fejlesztendő területei, lehetőségei és veszélyek

Minden beszámoló tartalmazta az adott felsőoktatási intézmény önértékelését a gyakorlati képzésre vonatkozóan a SWOT analízis szempontjai mentén. Az egyes képzőhelyek önértékelését az 5. melléklet tartalmazza. Az alábbiakban (12. táblázat) ezek összegzésével vázoljuk fel a koragyermekkorai nevelés pedagógusjelöltjei gyakorlati képzésének erősségeit, fejlesztendő területeit, lehetőségeit és veszélyeit.

12. táblázat: Összesített SWOT analízis a gyakorlati képzésről

Összesített SWOT analízis a gyakorlati képzésről a három koragyermekkorai neveléshez kapcsolódó szakon
Erősségek
<p>Gyakorlati képzés struktúrája, tartalma, szervezése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • erősen gyakorlatorientált a képzés, magas gyakorlati képzési óraszámok • elmélet és gyakorlat egységének megjelenése a képzésben • jól strukturált, egymásra épülő gyakorlati képzési rendszer • ugyanabban a gyermekcsoportban vannak a hallgatók több féléven át, a gyakorlatvezető pedagógus hosszabban tudja segíteni a fejlődésüket • korán gyerekek közé kerülnek a hallgatók • változatos gyakorlati képzési helyszín – ezáltal sokféle szakmai tapasztalat lehetősége • alacsony létszámú csoportok • intenzív oktató-hallgató kapcsolat • gyakorlati képzés struktúrájának megváltoztatása: színterek és feladatok összehangolása, tartalmi bővítés (csecsemő- és kisgyermeknevelő szak) • gyakorlati portfólió bevezetése a hospitálási napló helyett (csecsemő- és kisgyermeknevelő szak) • a hallgató megismeri az osztályt, mire a tanítási gyakorlatra kerül sor • jól szervezett gyakorlati képzés: a hallgatók minden évfolyamon tanítanak és minden készségi tárgyat tanítanak (DRHE Kölcsey Debrecen) • heti rendszerességű csoportos gyakorlat, látják a folyamatot a tanításban, nevelésben <p>Gyakorlatvezetők felkészültsége, szerepe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jól felkészült gyakorlatvezetők • szakvizsgával rendelkező gyakorlatvezetők, mentorok • biztosított a pedagógiai szabadság a gyakorlatvezetők, mentorok számára • mentori önállóság tiszteletben tartása • segítőkész gyakorlatvezetők, mentorok <p>Együttműködés a gyakorlatvezetők és a főiskolai/egyetemi oktatók között, a képzőhely és a gyakorlóhely között:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szakmai konzultáció lehetősége a gyakorlatvezetők, mentorok számára gyakorlatvezetők, mentorok továbbképzése • elkötelezett egyetemi/főiskolai oktatók • gyakorlóintézményekkel szoros kapcsolat, fizikai közelség • tutori támogatás • a hallgatók jelenléte a gyakorlóhelyen sok pluszt ad az intézményi élethez (segítség, műsorok, eszközök stb. a gyermekcsoportnak) • együttműködés a gyakorlatvezetők és a főiskolai/egyetemi oktatók között pl. az elmélet és a gyakorlat közelítése érdekében • főiskolai/egyetemi oktatók (ped-pszi, ill. tantárgypedagógus) részvétele a csoportos gyakorlaton • integrált óvodai intézményekkel és óvodapedagógusokkal együttműködés • közoktatási tapasztalattal rendelkező oktatók • gyakorlatvezető pedagógus és tantárgypedagógus közös gyakorlatvezetése • bemutató órák (élő és videós) <p>Finanszírozási, infrastrukturális feltételek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • modern, jól felszerelt gyakorló intézmény <p>Hallgatók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • motivált, felkészült hallgatók kerülnek a gyakorlatra

Fejlesztendő területek

Gyakorlati képzés struktúrája, tartalma, szervezése:

- gyakorlóintézmények motiválása, megtartása
- gyakorlóintézmények, gyakorlatvezetők motivációja az alap- és a többletfeladatok vállalásában
- speciális kínálat megjelenítése a gyakorlati képzésben
- aránytalan oktatói terhelés
- tantárgy-pedagógiák gyakorlatiasabbá tétele
- elmélet és gyakorlat összhangja
- még több gyakorlat kellene
- dokumentáció, adminisztratív problémák (pl. késői leadások)
- átfedés az FSZ és a BA képzés gyakorlati struktúrájában, tartalmában, követelményeiben (csecsemő- és kisgyermeknevelő szak)
- kevéssé próbálhatja ki magát a hallgató gyakorlati feladatokban (csecsemő- és kisgyermeknevelő szak)
- záró tanítások
- kommunikáció, konfliktuskezelés
- a köznevelési törvény változásaiból fakadó új helyzetekre, feladatokra, dokumentumokra fel kell készíteni a hallgatókat

Gyakorlatvezetők felkészültsége, szerepe:

- gyakorlatvezetők eltérő végzettsége (csecsemő- és kisgyermeknevelő szak)
- gyakorlatvezetők, mentorok felkészítése

Együttműködés a képzőhely és a gyakorlóhely között:

- elméleti és gyakorlati képzés tartalma nincs teljesen összhangban
- főiskolai/egyetemi oktatók módszertani szemléletének egységesítése
- eltérő elvárások pl. a tervezési dokumentumokkal kapcsolatosan

Finanszírozási, infrastrukturális feltételek:

- gazdasági környezet, finanszírozási feltételek
- hiányos tárgyi feltételek
- egyetemi/főiskolai oktatók túlterheltsége
- infrastruktúra (IT, oktatói és közösségi terek)
- nincs lehetőség a kiváló gyakorlatvezetők munkájának elismerésére (díjak, kitüntetések)

Hallgatók:

- hallgatók azon képessége, hogy az elméletben tanultakat alkalmazni tudják a gyakorlatban
- nehezebben megy a hallgatóknak a differenciálás

Tudomány, kutatás:

- belső és külső publikáció aránytalan

Lehetőségek

Gyakorlati képzés struktúrája, tartalma, szervezése:

- portfóliókészítés bevezetése az összefüggő, záró gyakorlatról – ezáltal felkészítés a pedagógus élet-pálya modellre
- még több gyakorlat
- több videós bemutató
- gyakorlati képzés struktúrájának átgondolása
- új oktatók bevonása a gyakorlati képzésbe
- új gyakorlatvezetők bevonása a képzésbe
- környező köznevelési intézmények bevonása
- hallgatók bevonása intézményi rendezvények szervezésébe, lebonyolításába
- egységes értékelési kritériumrendszer kidolgozása TÁMOP SZAKTÁRNET pályázat keretében (DRHE Kölcsey Debrecen)

Gyakorlatvezetők felkészültsége, szerepe:

- piacképes szakirányú továbbképzések indítása a gyakorlatvezetőknek (pl. mentorképzés)

Együttműködés a képzőhely és a gyakorlóhely között:

- gyakorlóintézmények, gyakorlatvezetők bekapcsolódási lehetőség a pedagógus továbbképzésekbe a képzőként, oktatóként
- gyakorlóintézményekkel közös pályázatok
- gyakorlóintézményekkel szakmai együttműködés

- szakmai napok, konferenciák, fórumok, műhelyek szervezése
- szakmai együttműködés kiterjesztése és erősítése a gyakorlatvezetők és a főiskolai/egyetemi oktatók között
- belső jegyzetek kiadása
- egységesebb hallgatói mentorálás

Finanszírozási, infrastrukturális feltételek:

- pedagógus életpálya modellben a mentori tevékenység elismerése (mesterpedagógus fokozatban)
- infrastrukturális fejlesztés (IKT eszközök)

Hallgatók:

- a pedagógus életpályamodell bevezetésével javulhat a hallgatói motiváció

Tudomány, kutatás:

- intézményeken átívelő kutatóműhelyek működtetése

Veszélyek

Oktatáspolitikai környezet:

- oktatáspolitikai környezet kiszámíthatatlansága: kiszolgáltatottság a köznevelés rendszerének gyors változásaival szemben (törvényi hátér, tartalmi szabályozás)
- kimaradás a képzéssel kapcsolatos (országos) döntési folyamatokból
- felsőoktatási életpályamodell hiánya: alulfizettség, pályaelhagyás, közoktatás elszívó hatása

Gyakorlati képzés struktúrája, tartalma, szervezése:

- gyakorlati képzésen való intenzív részvétel, a hospitálási naplók értékelése, a dokumentáció nem számít bele a heti óraszámába, ez túlterheltséghez és motiválatlansághoz vezethet
- gyakorlóintézményekben túlságosan „steril” környezet
- nem elegendő a lehetőség az egyéb pedagógusi feladatokra való felkészüléshez (pl. szülőkkal együttműködés)
- oktatói utánpótlás hiánya, kis oktatói létszám
- személyi feltételek változása
- 4 félévre csökkent a műveltségterületi képzés, ez nem elég pl. idegen nyelvi műveltségterületen (DRHE Kölcsey Debrecen)

Gyakorlatvezetők felkészültsége, szerepe:

- sokan állnak minősítés előtt, ez sok plusz terhet jelent

Együttműködés a képzőhely és a gyakorlóhely között:

- különböző tantárgypedagógus kollégák szemlélete, felkészültsége eltérő

Finanszírozási, infrastrukturális feltételek:

- gyakorlati képzés költséges és alulf finanszírozott, ez nem szolgálja a képzési színvonal javulását

Hallgatók:

- a hallgatók nagy aránya nem kerül pályára a nyelvvizsga hiánya miatt
- vannak motiválatlan hallgatók, akik eleve nem szeretnének pedagógusok lenni

Az összesített elemzés alapján sok erősségre lehet építeni a kora gyermekkori nevelés pedagógusainak gyakorlati képzésében. A résztvevők elkötelezettek az összehangolt, magas színvonalú gyakorlati képzés iránt, fontosnak tartják, hogy jól strukturált, egymásra épülő gyakorlati feladatok révén a hallgatók sokrétű szakmai tapasztalatot szerezzenek együttműködő intézményekben, jól felkészült, képzett gyakorlatvezetőktől. Az elméleti és a gyakorlati képzés koordinációja sok helyen már jól működik, máshol még fejlesztésre szorul. Több intézmény is kiemelte annak jelentőségét, hogy a hallgatók lehetőleg korán kerüljenek gyerekek közé, bekapcsolódjanak az óvodai, iskolai élet tevékenységeibe, megismerjék a kereteket, a gyerekcsoportot, a gyakorlatvezetőt. Jó fórumai vannak a gyakorló és a képzőhelyek együttműködésének, ezeket lehet még erősíteni, rendszeresebbé tenni, bővíteni a színtereket.

A kiemelt problémák részben átfedőek, hasonlóak az intézményekben. Az oktatáspolitikai környezet kiszámíthatatlansága, a kedvezőtlen gazdasági és finanszírozási feltételek nehezítik a gyakorlatorientált képzés színvonalának javítását. Kifejezett veszélyeket is megfogal-

maztak: a túlterheltség, az alulfizettség miatt a gyakorlati képzéshez kapcsolódó feladatok háttérbe szorulnak, nem ismerik el ezek fontosságát. Több képzőhely is kiemelte, hogy erősíteni kell az elméleti és gyakorlati képzés koherenciáját, a gyakorlati feladatok, elvárások tisztázásával, egységesebbé tételével.

7. Jó gyakorlatok a gyakorlati képzésben

A fenti problémák megoldásában ötletadóak lehetnek a képzőhelyek beszámolóiban megnevezett jó gyakorlatok, fejlesztések.

A gyakorlatvezetők, intézményvezetők bevonásának a képzés egészébe többféle módja is lehet, például:

- gyakorlatvezető pedagógusok bevonása egyes tantárgy-pedagógiák oktatásába
- az intézményi dokumentumokról, az óvodai nevelés törvényi háttéréről intézményvezető óvodapedagógus tart előadást
- gyakorló intézmény pedagógusainak részvétele pedagógusok továbbképzésében képzőként akár határon túli magyar tanítók továbbképzésében is (DRHE Kölcsey Debrecen)

A szakmai együttműködés kipróbált, kedvelt fórumai:

- óvodapedagógusoknak szóló előadások havonta
- félévente szakmai nap
- gyakorló intézmények pedagógusainak meghívása a szakmai rendezvényekre, konferenciákra résztvevőként, előadóként, műhelyvezetőként
- workshop a gyakorlatvezető pedagógusoknak
- közös pályázati projektek: tantárgy-pedagógiai segédanyagok, gyakorlati képzési útmutató kidolgozására

A gyakorlati tapasztalatok szélesítése érdekében új szinterek bekapcsolása is célravezető.

Például:

- integrált módszertani gyakorlat kidolgozása (Pető András Főiskola)
- IPR-es (integrált módszerrel dolgozó) intézmény gyakorlati helyként (SZIE ABPK Jászberény tanító szak)

Gyakorlati tapasztalatokat nem csak szervezett kurzusok keretében szerezhethetnek a hallgatók, hanem a gyakorló intézmény rendezvényeibe, programjaiba bekapcsolódva segítőként is.

A gyakorlatvezető pedagógusok felkészülését segítő több helyen is kedvezményesen vagy ingyen vehetnek részt a pedagógusok a képzőhely mentorságra felkészítő vagy más tartalmú továbbképzéseiben.

Javaslatok, ajánlások

Elemzésünk alapján a gyakorlati képzés minőségfejlesztésével kapcsolatban az alábbi kulcs-területeket emeljük ki.

1. Gyakorlati képzés integrálása a képzési programba

A pedagógusképzés esetén meghatározó szerepe van annak, hogy a képzés különböző szinterein szerzett ismeretek, bővülő képességek, változó attitűdök, a fejlődő önállóság egymást segítve vezessen a tanulási eredmények eléréséhez. Ezt segíti, ha egyértelműen megfogalmazottak a tanulási eredmények a gyakorlatok esetében is, ha tisztázott, hogy az egyes feladatok miben járulnak hozzá a célok teljesüléséhez. Minden beszámoló önértékelésében kulcsfontosságú tényezőként szerepelt a képzőhely és a gyakorlóhely együttműködése. Ebben lényeges, hogy legyen sokrétű egyeztetés, együttműködjenek a gyakorlatvezetők és az egyetemi/főiskolai oktatók. Ezt a szervezeti és személyi feltételek hiánya, a nagyobb hallgatói létszám nehezíti, a klasszikus páros gyakorlatvezetés mellett más formák alkalmazása is szükséges. Jó megoldás a gyakorlatvezetők intenzívebb bevonása a képzésbe gyakorlatkísérő szemináriumok vezetésébe, tantárgy-pedagógia oktatásába. Az összehangolás nem csak egyirányú lehet, nem csak az elméletnek kell megalapoznia a gyakorlatot, hanem a valós tapasztalatoknak be kell épülnie az általánosabb, tágabb megközelítést adó kurzusok tartalmába is.

2. Gyakorlóhelyek, gyakorlatvezető pedagógusok keresése és bevonása

A beszámolók alapján tulajdonképpen egyik képzőhely esetén sem problémamentes a gyakorlóhelyek és gyakorlatvezetők keresése és bevonása. Több helyen is megjelent az a probléma, hogy nincs elég partnerintézmény és gyakorlatvezető pedagógus. Ezt azzal lehet segíteni, ha kiemelt figyelmet és elismerést kap a gyakorló intézményekkel való együttműködés szervezése, a kapcsolattartás. Kell, hogy legyenek tartalékok, mert a mentori szerep megterhelő, jó, ha van lehetőség 1-2 félév pihenésre egy képzési ciklus után.

Az újonnan bekapcsolódó pedagógusok mentori kompetenciáinak fejlesztését biztosítani kell. Ebben segíthetnek bevezető képzések, követő támogatás és szakmai műhelyek. Közvetlenül az intézményben is szükséges támogatni a gyakorlatvezetők munkáját a munkaidő, a munkafeltételek és feladatok megfontolt beosztásával. Az anyagi megbecsülés kérdése nem egyszerű. Jó lenne, ha a pedagógus életpálya modell mesterpedagógus fokozatában egyértelműen elismernék a gyakorlatvezetői munkát.

3. Egyetemi/főiskolai oktatók jelenléte a gyakorlati képzésben

Az elméleti és gyakorlati képzés koherenciájának megvalósításához szükséges, hogy az oktatóknak is legyen szerepe a gyakorlati képzésben. Szerepkörük a szervezeti és személyi feltételek függvényében eltérő lehet. Sikeresnek bizonyulnak azok a megoldások, ahol a gyakorlatvezetők nagyobb önállóságot kapnak a hallgatók tevékenységének irányításában, támogatásában és értékelésében is, az oktatók pedig nem közvetlenül a hallgatókat, hanem inkább a gyakorlatvezető pedagógusokat segítik.

Fontos, hogy a képzőhelyek szervezeti működésében is kiemelt értéke legyen a gyakorlati képzésnek, az abban szerepet vállaló oktatók tevékenységét el kell ismerni, nem jelenhetnek meg ezek a feladatok a kötelező óraszám felüli elvárásként.

4. Együttműködés a képzőhelyek és a gyakorlóintézmények között

Fontos annak egyedi megkeresése, hogy egy képzőhely hogyan tudja támogatni partnerintézményeit és annak pedagógusait. A beszámolókból kiderült, hogy a gyakorlatvezető peda-

gógusoknak igénye a folyamatos szakmai fejlődés, szívesen bővíti tudásukat, fejlesztik kompetenciáikat szakmai programokon, műhelyeken, amelyek a tudásmegosztás nagyszerű alkalmi. Nem csak általános pedagógiai vagy módszertani tapasztalatok bővítése lehet ennek tartalma, hanem a mentori szerep sajátosságai is. A formája is változatos lehet: továbbképzés, tréning, esetmegbeszélés, jó gyakorlatok megosztása.

Emellett érdemes bevonni őket szakirányú továbbképzésekbe pl. képzőként is, vagy kutató-elemző feladatokba és fejlesztési-újítási folyamatokba. Utóbbiak egyaránt irányulhatnak a pedagógusképzés programjának vagy a gyakorló intézmény pedagógiai gyakorlatának fejlesztésére.

5. Gyakorlati képzés értékelése, fejlesztése visszajelzések alapján

A gyakorlati képzéssel kapcsolatban is a minőségfejlesztés klasszikus megközelítésének kellene érvényesülnie. Érdemes azonosítani a képzés legfontosabb partnereit: hallgatók, képzésben részt vevő oktatók, gyakorlatvezető pedagógusok, gyakorlati ill. partnerintézmények vezetői, pedagógusai úgyis mint a munkaerőpiac szereplői stb. Minden partner esetében célszerű meghatározni, hogy kik a képviselőik, a képzőintézményben kinek a feladata velük kapcsolatot tartani, együttműködni.

Érdemes megismerni különböző csatornákon keresztül az előzőekben azonosított partnerek igényeit, elvárásait a képzéshez, gyakorlati képzéshez kapcsolódóan, majd egyeztetni arról, hogy ezek mennyiben teljesíthetők.

Érdemes ezt követően kialakítani a vélemény- és elégedettség felmérések rendszerét. Jó, ha ebben nem csak közvetett módok szerepelnek, hanem közvetlen, célirányos módszerek is, amelyek objektívabb, átfogóbb, összehasonlító elemzésre is alkalmas adatokkal szolgálhatnak. Ezek a népszerű kérdőíves felmérések mellett lehetnek például egyéni vagy fókusz-csoportos interjúk, SWOT analízis.

A 13. táblázatban összegezzük, hogy minimálisan kiktől és miről kellene véleményt kérni a gyakorlati képzés minőségének fejlesztése érdekében.

13. táblázat: Vélemény- és elégedettségfelmérés rendszerelemei a gyakorlati képzéssel kapcsolatban

Vélemény- és elégedettségfelmérés javasolt rendszere
gyakorlatvezető pedagógustól vélemény:
<ul style="list-style-type: none"> • képzési programról, részletesebben a gyakorlati képzésről (felépítés, szervezés, tartalom stb.) • a gyakorlati képzés meghatározó, vele együttműködő szereplők munkájáról • hallgatókról (felkészültség: tudás, képességek, attitűd, önállóság stb.)
hallgatótól vélemény:
<ul style="list-style-type: none"> • képzési programról, részletesebben a gyakorlati képzésről (felépítés, szervezés, tartalom, feladatok stb.) • gyakorlatvezető pedagógusokról • gyakorlati képzésben közreműködő oktatókról, tutorról • gyakorlati helyszínről
gyakorlati képzésben közreműködő oktatóktól vélemény:
<ul style="list-style-type: none"> • képzési programról, részletesebben a gyakorlati képzésről (felépítés, szervezés, tartalom, feladatok stb.) • gyakorlatvezető pedagógusokról • gyakorlati helyszínről

A tanulmány korábbi részében már utaltunk a közvetett módszerekre, az intézmények azon gyakorlatára, hogy a gyakorlatról szóló informális beszélgetések, szóbeli értékelő egyeztetések, írásbeli reflexiók is szolgálhatnak információként. Ha ezeket kicsit tudatosabban szeretnénk felhasználni, akkor érdemes meghatározni néhány főbb szempontot, hogy mire kell

figyelni ezekben a visszajelzésekben annak, aki olvassa például a hospitálási naplót. Vagy milyen kérdéseket, szempontokat kell felvetnie egy szóbeli elemző megbeszélésen.

A felmérések után következő lépés a kapott információk feldolgozása és összegzése aszerint, hogy melyek a gyakorlati képzés erősségei, melyek a fejlesztendő területek. Mindenképpen nyilvánossá kellene tenni a felmérések eredményeit, a kapott adatok elemzését visszajelezni a megkérdezett partnereknek. Ezt követően érdemes évente 1-2 kulcsterületet kiemelni, ahhoz fejlesztési tervet kidolgozni és megvalósítani.

Azokban az intézményekben, ahol nagyok a hallgatói létszámok érdemes végiggondolni és kialakítani a problémamegoldási, panasz- és konfliktuskezelési mechanizmusokat.

6. Tanulásközpontú megközelítés a gyakorlati képzésben

A felsőoktatásban is egyre hangsúlyosabb szerepet tölt be a tananyagközpontú megközelítés helyett a tanulásközpontú megközelítés, mely előre meghatározott ismeretek elsajátítása helyett a hallgatók konstruktív tudásalkotó, újraalkotó tevékenységét hangsúlyozza. (például: *Czető és Kálmán, 2015; Rapos és mtsai, 2011*) Mindez társas közegben zajlik, fontos a közös, aktív tanulási folyamat, a közös tudásalkotás. A gyakorlati képzés során szakmai tanuló közösségek (*Wenger, 2000*) működnek, beleértve a hallgatókat, gyakorlatvezetőket, a gyakorlóló intézmény pedagógusait. A felmerülő problémahelyzetek kijelölik a tanulási folyamat célját, a megoldás keresése aktív és interaktív cselekvések sorozatában történik, miközben a gyakorlóló intézmények implicit tudása explicitté válik (*Czető és mtsai, 2015*).

Ebből a megközelítésből kiindulva a gyakorlati képzés szereplői mindannyian aktív, konstruktív közreműködői a közös tanulási, tudásmegosztási folyamatnak. Egyformán fontosak igényeik, elvárásaik, hozott nézeteik, szerzett tapasztalataik és reflexióik. Mindannyian teljes jogú alakítói ennek a tanulási folyamatnak, amit ebben a tanulmányban gyakorlati képzésnek hívtunk.

Felhasznált források

- Czető Krisztina és Kálmán Orsolya (2015): A tanulás-alapú szemlélet alakulása a magyar felsőoktatásban. In: Kopp Erika és Vámos Ágnes (szerk.): *Új tanulástámogató eszközök megjelenése a felsőoktatásban*. OFI, Budapest.
- Czető Krisztina, Kálmán Orsolya, Kopp Erika, Mészáros György, Rapos Nóra, Tókos Katalin és Seresné Busi Etelka (2015): *Javaslat az osztatlan tanárképzés gyakorlati rendszerének átgondolására és a jelenlegi gyakorlatok alapelveinek és funkcióinak meghatározására*. ELTE PPK TAMOP 4.1.2.B.2-13/1-2013-0007 „ORSZÁGOS KOORDINÁCIÓVAL A PEDAGÓGUSKÉPZÉS MEGÚJÍTÁSÁÉRT”
- Rapos Nóra, Gaskó Krisztina, Kálmán Orsolya és Mészáros György (2011): *Az adaptív-elfogadó iskola koncepciója*. OFI, Budapest.
- Wenger, E. (2000). *Communities of Practice and Social Learning Systems*. Organization, 7(2), 225–246.
- Felsőoktatási statisztikák. http://www.oktatas.hu/felsooktatas/felsooktatasi_statisztikak (letöltés időpontja: 2015.11.07)
- www.felvi.hu
pedagógusképző felsőoktatási intézmények honlapjai

Mellékletek

I. Szempontok a gyakorlati képzés bemutatásához

1. Gyakorlati képzés létszámai:
  - a. hallgatói csoportok létszáma a gyakorlatokon: egy bölcsődei/óvodai csoportban ill. osztályban gyakorló hallgatók száma?
  - b. hány mentor/gyakorlatvezető pedagógus segíti a hallgatók gyakorlati képzését?
  - c. hány hallgató jut egy mentorra/gyakorlatvezető pedagógusra?
  - d. hány gyakorló intézményben vannak a hallgatók?
  - e. hány egyetemi oktató vesz részt a gyakorlati képzésben?
  - f. hány hallgató jut egy egyetemi oktatóra?
2. Gyakorlati képzés személyi feltételei:
  - a. Mentorok/gyakorlatvezető pedagógusok képzettsége? Elvárás-e, hogy a gyakorlatvezető pedagógusok speciális képzettséggel rendelkezzenek? (pl. szakvizsga, mentor végzettség)
  - b. Van-e rendszeres felkészítés, szakmai nap, képzés a gyakorlatvezető pedagógusoknak? Milyen gyakorisággal, milyen tartalommal?
  - c. Hogyan vesznek részt az egyetemi oktatók a gyakorlati képzésben? mi a feladatuk, szerepük? milyen gyakran látogatják a gyakorlati helyszíneket?
  - d. Zárófoglalkozáson, zárótanításon részt vesznek-e az egyetemi oktatók?
3. Milyen módjai vannak a hallgatói gyakorlatok kísérésének? Milyen módon számolnak be a hallgatók a gyakorlati tapasztalataikról? (pl. hospitálási napló, portfólió készítés, gyakorlatkísérő szeminárium)
4. Hogyan kapcsolódik össze az elméleti és a gyakorlati képzés? Hogyan készítik fel a hallgatókat a gyakorlatokra, gyakorlati feladataikra? Hogyan hozzák be a gyakorlati tapasztalatokat a képzésbe? Összhangban vannak-e az elméletből tanultak a gyakorlat elvárásaival?
5. Visszajelzések a gyakorlati képzésről
  - a. mikor, milyen formában kérnek visszajelzéseket a gyakorlati képzéssel kapcsolatban?
    - i. hallgatóktól
    - ii. mentoroktól/gyakorlatvezetőktől
    - iii. gyakorlóléhelytől, intézményvezetőtől
    - iv. külső gyakorlati szakemberektől (pl. záróvizsgán a bizottság tagja külső szakértő)
  - b. hogyan használják fel a visszajelzéseket?
6. Összegzés – a gyakorlati képzés SWOT analízise
 a gyakorlati képzés erősségei – fejlesztendő területei – lehetőségei – veszélyei
7. Jó gyakorlatok a gyakorlati képzésben – pl. jó gyakorlóintézmények megnyerése; gyakorlatvezetők szakmai támogatása

II. Csecsemő- és kisgyereknevelő, óvodapedagógus, tanító szakon képzést folytató felsőoktatási intézmények 2015-ben felvi.hu információi alapján

A táblázatban feltüntettük a 2012/2013-as tanév összlétszámait nappali és levelező ill. esti tagozaton.

Forrás: http://www.oktatas.hu/felsooktatas/felsooktatasi_statistikak (letöltés időpontja: 2015.11.07)

Csecsemő- és kisgyermeknevelő BA képzést folytató képzőhelyek	Teljes hallgatói létszám nappali (2012/2013)	Teljes hallgatói létszám levelező és esti (2012/2013)
Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar DE – GYFK (Hajdúböszörmény)	38	55
Eötvös József Főiskola Neveléstudományi Kar EJF NTK (Baja)		
Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar (Budapest)	158	226
Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudás-technológiai Kar EKF TKTK (Eger)	108	66
Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Kar GFF PK (Szarvas)		
Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar KE PK		
Nyíregyházi Főiskola NYF	16	12
Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar NYME BPK (Sopron)	67	94
Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar PTE IGYK (Szekszárd)	34	40
Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Kar SZIE ABPK (Jászberény, Gödöllő)	18	53
Óvodapedagógus BA képzést folytató képzőhelyek	Teljes hallgatói létszám nappali (2012/2013)	Teljes hallgatói létszám levelező és esti (2012/2013)
Apor Vilmos Katolikus Főiskola AVKF (Vác)	232	302
Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar DE – GYFK (Hajdúböszörmény)	175	134
Eötvös József Főiskola Neveléstudományi Kar EJF NTK (Baja)	55	45
Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar (Budapest)	607	250
Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kar EKF CK (Sárospatak)	74	47
Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudás-technológiai Kar EKF TKTK (Eger)		
Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Kar GFF PK (Szarvas)		
Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar KE PK	126	44
Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar KF TFK	232	153
Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kar KRE TFK (Budapest, Nagykőrös)	7	37

Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar NYME BPK (Sopron)	284	132
Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Vitéz János Tanárképző Központ PPKE BTK (Budapest, Esztergom)	68	23
Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar PTE IGYK (Szekszárd)	95	60
Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Kar SZIE ABPK (Jászberény, Gödöllő)	92	257
Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar SZTE JGYPK (Szeged)	208	19
Tanító BA képzést folytató képzőhelyek	Teljes hallgatói létszám nappali (2012/2013)	Teljes hallgatói létszám levelező és esti (2012/2013)
Apor Vilmos Katolikus Főiskola AVKF (Vác)	138	122
Debreceni Református Hittudományi Egyetem DRHE (Debrecen)	265	22
Eötvös József Főiskola Neveléstudományi Kar EKF NTK (Baja)	55	23
Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar (Budapest)	663	83
Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kar EKF CK (Sárospatak)	86	9
Eszterházy Károly Főiskola Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar EKF TKTK (Eger)		
Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Kar GFF PK (Szarvas)		
Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar KE PK	132	57
Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar KF TFK	222	86
Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kar KRE TFK (Budapest, Nagykőrös)	33	126
Nyíregyházi Főiskola NYF	93	67
Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar NYME AK (Győr)	276	58
Nyugat-magyarországi Egyetem Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Kar NYME BDPK (Szombathely)	77	
Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Vitéz János Tanárképző Központ PPKE BTK (Budapest, Esztergom)	77	
Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar PTE IGYK (Szekszárd)	91	13
Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Kar SZIE ABPK (Jászberény, Gödöllő)	195	106
Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar SZTE JGYPK (Szeged)	228	3

III. Gyakorlati képzés dokumentumainak elérhetősége a képzőintézmények honlapján

(csecsemő- és kisgyermeknevelő, óvodapedagógus, tanító szak)

Apor Vilmos Katolikus Főiskola AVKF (Vác)	
óvodapedagógus	http://www.avkf.hu/sites/default/files/gyakorlati_kepzési_utmutato_2015-2016_nappali_0.pdf
tanító	http://avkf.hu/sites/default/files/csoport_elotti_tanitasi_gyakorlatok_2016osz-1.pdf
Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kar EKF CK (Sárospatak) tervezéshez: Pedagógiai tervek tára http://pedtervtar.ekfck.hu/	
óvodapedagógus	http://uni-eger.hu/hu/ck/hallgatok/szakmai-gyakorlatok
tanító	http://uni-eger.hu/hu/ck/hallgatok/szakmai-gyakorlatok
Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar ELTE TÓK (Budapest)	
óvodapedagógus	http://www.tok.elte.hu/gyakorlati/ovodapedagogus
tanító	http://www.tok.elte.hu/gyakorlati/tanito
csecsemő- és kisgyerekevelő	http://www.tok.elte.hu/gyakorlati/csecsemo
Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Kar GFF PK (Szarvas)	
óvodapedagógus	http://www.pk.gff-szarvas.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=82&Itemid=91
tanító	http://www.pk.gff-szarvas.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=84&Itemid=93
csecsemő- és kisgyerekevelő	http://www.pk.gff-szarvas.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=81&Itemid=68
Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar NYME AK (Győr)	
tanító	http://www.ak.nyme.hu/index.php?id=8587
Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar NYME BPK (Sopron)	
óvodapedagógus	http://www.bpk.nyme.hu/uploads/media/OPII.evf.Nappali.IV.felvetuletigyakorlat.pdf
Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Vitéz János Tanárképző Központ PPKE BTK (Budapest, Esztergom)	
tanító	https://btk.ppke.hu/karunkrol/intezetek-tanszekek/vitez-janos-tanarkepzo-kozpont/ovo-es-tanitokepzo-tanszek/szakmai-gyakorlat
óvodapedagógus	https://btk.ppke.hu/karunkrol/intezetek-tanszekek/vitez-janos-tanarkepzo-kozpont/ovo-es-tanitokepzo-tanszek/szakmai-gyakorlat
Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar SZTE JGYPK (Szeged)	
óvodapedagógus	https://sites.google.com/site/jgyovokepzo/gyakorlati-tajekoztato
tanító	http://www.jgypk.u-szeged.hu/tanszek/TOKI/wordpress/?page_id=784

Módszertani segédanyagok a gyakorlati képzés megújításához – ELTE TÓK

Csecsemő- és kisgyermeknevelő szak

Rózsáné Czigány Enikő – Aggné Pirka Veronika (2014): *Módszertani segédanyag a csecsemő- és kisgyermeknevelő BA-szak gyakorlati képzéséhez*. ELTE TÓK, Budapest.
http://tamop2014.tok.elte.hu/dok/szakmai_anyagok/gyakorlati_kepzes_meguujitasahoz/csecsemo/Rozsane_Czigany_Aggne_2014_Modszer_tani_segedanyag_csecsemo_BA_gyakorlati_kepzesehez.pdf

Óvodapedagógus szak

B. Lakatos Margit (szerk., 2015): *Szakmai gyakorlatok módszertani segédanyagai az óvodapedagógus szak gyakorlati képzéséhez*. ELTE TÓK, Budapest.
http://tamop2014.tok.elte.hu/dok/szakmai_anyagok/gyakorlati_kepzes_meguujitasahoz/ovo/Lakatos_Margit_2015_Szakmai_gyakorlatok_modszer_tani_segedanyagai_az_ovodapedagogus_szak_gyakorlati_kepzesehez.pdf

Tanító szak

Hilbert Mátyásné (szerk., 2015): *Módszertani segédanyag a tanító BA szak gyakorlati képzéséhez*. ELTE TÓK, Budapest.
http://tamop2014.tok.elte.hu/dok/szakmai_anyagok/gyakorlati_kepzes_meguujitasahoz/tanito/Hilbert_Matyasne_2015_Modszer_tani_segedanyag_a_tanito_BA_kepzeshez.pdf

IV. ELTE TÓK csecsemő- és kisgyermeknevelő szak –
 hallgatói kérdőív az összefüggő bölcsődei gyakorlatról – 2015

Kedves Hallgató!

Kérjük, töltsse ki a következő kérdőívet, segítve ezzel munkánkat!

1. tagozat: nappali levelező (húzza alá a megfelelőt)

2. Nevezze meg a bölcsődét, ahol az összefüggő gyakorlatát végezte!

Név:.....

Cím:.....

3. Milyen szempontok alapján választott gyakorlati helyet? Karikázza be!

- a) az ELTE TÓK jelölte ki számomra
- b) a bölcsőde közelsége
- c) a bölcsőde szellemisége, jó híre
- d) a gyermekem ide járt bölcsődébe
- e) itt dolgozom
- f) egyéb: .....

4. A gyakorlat hozzájárult-e szakmai önismeretéhez?

- igen: elmélyítette a pálya iránti vonzalmamat
 felismertem, hogy nem nekem való ez a pálya
- nem: mert .....
- elbizonytalanított, mert .....

5. Hogyan ítéli meg az összefüggő bölcsődei szakmai gyakorlatát?

(Válaszát karikázza be a megfelelő értéknél!)

- A. Biztonságban éreztem magam. 5 4 3 2 1
- B. Sikeres, eredményes volt. 5 4 3 2 1
- C. A tereptanár támogatott, segített szakmai munkámban. 5 4 3 2 1
- D. A gondozónők támogattak, segítettek szakmai munkámban 5 4 3 2 1
- E. Egyéb vélemény: .....

6. Kapott-e állásajánlatot ebben a bölcsődében? igen nem**7. Javasolja-e a bölcsődét a következő évfolyamoknak?** igen nem**8. Javasolja-e a tereptanárát a következő évfolyamoknak?** igen nem**9. Kérem, írja le röviden legkellemesebb bölcsődei gyakorlati élményét!**

.....

10. Kérem, írja le röviden legkellemetlenebb bölcsődei gyakorlati élményét!

.....

11. Egyéb fontos észrevételek:

.....

Köszönjük válaszát!

V. A gyakorlati képzés erősségei és fejlesztendő területei, lehetőségek és veszélyek (SWOT analízis) – képzőhelyek önértékelése

ELTE TÓK ÓVÓ

A gyakorlatvezető óvodapedagógus mentorok SWOT analízise 2015 januárban

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> a gyerekek nyitottabbak, elfogadóbbak eszközök a csoportnak műsorok a csoportnak továbbképzés a mentornak szakmai konzultáció lehetősége pedagógiai szabadság elkötelezett oktató is van az 5 féléves fejlődés, rájuk bízható csoport lelkesedés (hallgatók kb. 70%-a) információ-áramlás jobb tutori támogatás játékközpontúság mentori önállóság tiszteletben tartása 	<ul style="list-style-type: none"> alulfinanszírozott képzés hiányos tárgyi feltételek a hallgatói nyelvvizsgák alacsony aránya miatt nem kerül pályára oktatói túlterheltség
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> bekapcsolódás a pedagógus-továbbképzések állami rendszerébe, a pedagógusminősítés folyamatában, a minősítők képzésében piacképes szakirányú továbbképzések indítása 	<ul style="list-style-type: none"> A közoktatás elszívó hatása az oktatók esetében Kiszolgáltatottság a közoktatás –nevelés rendszerének gyors változásaival szemben Kimaradás a képzéssel kapcsolatos döntési folyamatból

APOR ÓVÓ

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> Szoros kapcsolatok a gyakorlóintézményekkel Magas gyakorlati képzési óraszámok, (min-tatantervi racionalizálás a gyakorlati képzési óraszámokat nem érintette) Változatos gyakorlati képzési helyszín, sokféle szakmai tapasztalat lehetősége Dinamikusan működő kapcsolat a végzettek és az intézmény között a gyakorlatok szervezésében 	<ul style="list-style-type: none"> A gyakorlóintézmények motivációja az alap- és a többletfeladatok vállalásában Speciális kínálatunk megjelenítése a gyakorlati képzésben A gyakorlóintézmények motiválása, megtartása
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> Gyakorlóintézményekkel való közös pályázatok szakmai együttműködés <ul style="list-style-type: none"> közös képzés (gyakorlatvezető, mentor-képzés), szakmai napok, konferenciák további szervezése 	<ul style="list-style-type: none"> Oktatáspolitikai környezet kiszámíthatósága (törvényi háttér, tartalmi szabályozás) Gazdasági környezet, finanszírozás feltételei

SZIE ABPK Jászberény ÓVÓ

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> Gyakorlat magas óraszámában Szakvizsgával rendelkező gyakorlatvezető óvodapedagógusok/mentorok Együttműködés a szakvezetők és a főiskolai oktatók között az elmélet és gyakorlat közelítése érdekében A szakvezető, tantárgypedagógus vagy gyakorlati képzés-vezető részvétele a csoportos óvodai gyakorlaton Alacsony létszámú csoportok Modern, jól felszerelt európai uniós igényeknek megfelelő gyakorló óvoda A gyakorló óvodában a hallgatók megismerik és alkalmazzák az óvodai csoportokban a háromszintű tervezést. 	<ul style="list-style-type: none"> Egy- két hallgató esetében még nincs meg az a képesség, hogy az elméletben tanultakat a gyakorlatban alkalmazzák. <p>Megoldás:</p> <ul style="list-style-type: none"> A gyakorlatvezető óvodapedagógusok és a tantárgypedagógus oktatók szoros szakmai együttműködése. Tantárgypedagógia órákon/szemináriumokon egy-egy rész-foglalkozás bemutatása
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> Zárfoglalkozás követelményeinek kiegészítése portfólió készítésével (utolsó, záró gyakorlati hétről) <p>→ Felkészítés a pedagógus-életpályamodellre</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tantárgypedagógus és a gyakorlati képzés-vezető heti rendszerességgel vesz részt a csoportos óvodai gyakorlaton. Gyakorlati képzés-vezető szervezi a gyakorlatot, javítja, ellenőrzi a hospitálási naplót, kezeli a gyakorlattal kapcsolatos dokumentációt. De ez a heti óraszámába nem számít bele. <p>→ Motiválatlansághoz vezethet</p>

PETŐ KONDUKTOR ÓVÓ

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> Elmélet-gyakorlat egységének megjelenése a képzésben (fenntartott gyakorló területek) Erőteljesen gyakorlatorientált képzés Gyakorlati képzés egymásra épülése Jól felkészült szakmai oktatói kör, felkészült szakemberek- team munka Egyedi oktató-hallgatói kapcsolat Integrált óvodai intézményekkel és óvodapedagógusokkal együttműködés (országos) 	<ul style="list-style-type: none"> Infrastruktúra fejletlensége (IT, fogadótér, oktatói és közösségi terek) Aránytalan oktatói terhelés Publikáció: belső és külső
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> Szakmai együttműködés kiterjesztése Tehetséggondozás, intézményeken átívelő kutató műhelyek működtetése További belső jegyzetek kiadása Szakmai fórumok szervezése 	<ul style="list-style-type: none"> A gyakorlati képzés költséges Életpálya modell hiánya: Alulfizettség, pályaelhagyás Oktatói utánpótlás

ELTE TÓK TANÍTÓ

Hallgatói vélemények

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • jól felkészült (tanítói végzettségű) oktatók • a Gyakorlóiskola fizikai közelsége, szakmai háttere, vezetőtanárai • segítőkész külső mentorok • a hallgatók korán gyerekek közé kerülnek 	<ul style="list-style-type: none"> • kevés gyakorlati vonatkozás egyes tantárgypedagógiákban • elmélet-gyakorlat összhangja helyenként gyengébb
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • még több gyakorlat • több videós bemutató 	<ul style="list-style-type: none"> • tervezetek eltérő követelményei • „túl steril környezet” a gyakorlatokon • felkészülés az egyéb tanítói feladatokra nem elegendő

Gyakorlatvezetői vélemények

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • kapcsolat a módszertanos oktatókkal • szakmailag felkészült hallgatók • motivált hallgatók • a kar által nyújtott segítség 	<ul style="list-style-type: none"> • a differenciálás nehezen megy • adminisztratív problémák (tervezetek leadása, hallgatók értékelése) • tárgyaként eltérő elvárások a tervezetekkel kapcsolatban
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • workshopok a karral, oktatókkal • akkreditált továbbképzések • mentorképzés 	<ul style="list-style-type: none"> • néhány hallgató eleve nem szeretne tanítani

SZIE ABPK Jászberény TANÍTÓ

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Gyakorlat magas óraszámban • szakképzett szakvezetők • Együttműködés a szakvezetők és a tantárgypedagógus között az elmélet és gyakorlat közelítése érdekében • A szakvezető és a tantárgypedagógus közös gyakorlatvezetése a csoportos tanítási gyakorlaton • Elsőéves hallgatók mentori tevékenysége • Alacsony létszámú csoportok • Bemutató órák • A gyakorlóiskolában készült filmfelvételek használata 	<ul style="list-style-type: none"> • Az elméleti és a gyakorlati képzés tematikáját tekintve nincs minden esetben összhangban. Előfordul, hogy a hallgatók nem tanulták még a gyakorlatukat megalapozó elméleti téziseket. • Néhány hallgató esetében nincs meg a képesség, hogy az elméletben tanultakat a gyakorlatban alkalmazzák. <p>Megoldás:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a gyakorlatvezetők és a tantárgypedagógiát oktatók szoros együttműködése
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Zárófoglalkozás követelményeinek kiegészítése portfólió készítésével <p>→ Felkészítés a pedagógus-életpályamodellre</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tantárgypedagógus heti rendszerességgel vesz részt a csoportos tanítási gyakorlaton. • Gyakorlatszervező szervezi a gyakorlatot, javítja, a hospitálási naplót. • De ez a heti óraszámra nem számít bele, nem ismerik el <p>→ Motiválatlansághoz vezethet</p>

COMENIUS Sárospatak TANÍTÓ

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Kis létszámú hallgatói csoportok • Kiváló tanárok, mentorok • Kiváló tárgyi feltételek • Speciális szakmai tapasztalatok megszerzésére is alkalmas helyi és környékbeli iskolák 	<ul style="list-style-type: none"> • Oktatók módszertani szemléletének egységesítése • Reflexió hiánya • Mentorok/szakvezetők felkészítése • Dokumentáció • Konfliktuskezelő kommunikáció • Záró tanítások
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Új tantervi háló • Új oktatók bevonása a főiskolai, a gyakorlati képzésbe • A pedagógus életpálya modell bevezetésével javulhat a hallgatói motiváció • Egységesebb hallgatói mentorálás • Környező iskolák bevonása 	<ul style="list-style-type: none"> • Személyi feltételek változása • Kis oktatói létszám • Óraadó tantárgypedagógus • Képzés jelenlegi finanszírozása nem szolgálja a képzési színvonal javulását

DRHE KÖLCSEY Debrecen TANÍTÓ

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • A tanítási gyakorlatok megtervezésénél elsődleges szempont az, hogy a hallgató az első, másod évfolyamos hospitálása során megismerje az osztályt és a szakvezetőt, mire a csoportos tanításra kerül a sor. Így a negyedik félévben már ismerős a közeg, amelyben elkezd a csoportos tanítási gyakorlatát. • Az elmúlt években a hallgatói létszám csökkenése lehetővé tette a kisebb létszámú csoportok kialakítását. • A szakvezetők és a hallgatók véleménye szerint is logikusan, jól felépített a gyakorlat, hiszen az alapozó tantárgyak tanításával kezdődik, s fokozatosan lépnek be más tantárgyak, a tantárgy-pedagógiai ismeretek megszerzése után. • Törekszünk arra, hogy a gyakorlat megkezdése előtt lássa a hallgató, hogy a félévek során mely készségtárgyat mely félévben tanítja. Az előzetes tervezőmunkának köszönhetően a hallgatók minden készségtárgyat tanítanak. • Szintén a gyakorlat megkezdése előtt kell megtervezni a hallgatók lehetséges osztályokhoz történő besorolását, hiszen így valósul meg az a koncepció, mely szerint a hallgatók minden évfolyamon gyakorolják a tanítást. • A gyakorlati képzésünk erőssége az is, hogy a csoportos tanítási gyakorlatok heti rendszerességgel vannak, így lehetőség nyílik arra, hogy a hallgatók folyamatában lássák a tanítás menetét, a tanítandó anyagot. Rendszeresen megfordulnak az iskolában, így magával az iskola világával való ismerkedésük is folyamatos, illetve folyamatosan bővülő. 	<ul style="list-style-type: none"> • Igaz, hogy a gyakorlati képzés óraszama jelentős és meghatározó a hallgatók összóraszámához képest, ám a visszajelzéseikből az derül ki, hogy ez is kevésnek bizonyul. Jó lenne egy újabb összefüggő kétételes komplex gyakorlatot harmadévfolyamon beiktatni. • A köznevelési törvény változása szükségesé teszi a hallgatók alaposabb és bővebb tájékoztatását, felkészítését az iskola működésével, az iskolai dokumentumok megismerésével, használatával, a pedagógus életpálya lehetőségeivel és feladataival kapcsolatban. Ezeket be kell építeni a képzésbe. • Míg a gyakorlóiskola függelmi viszonyban volt a főiskolával, évről évre kitüntetésekkel is elismerte a képzőintézmény a kiválóan teljesítő szakvezetők tevékenységét. Mára ez a fajta visszacsatolás gyakorlatilag megszűnt.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Bővíthető a gyakorlatban résztvevő szakvezetők köre, hiszen nagy létszámú a tantestület. • Az IKT eszközök beszerzésével korszerűbbé és érdekesebbé, színesebbé tehető az oktatás. • A hallgatók bevonása különböző iskolai rendezvények lebonyolításába-szervezésébe, az iskolai dokumentumok (pedagógiai program, helyi tanterv, tanmenet, iskolai napló, szakköri napló, stb.) alaposabb megismerése és használata. • A TÁMOP SZAKTÁRNET pályázat keretén belül kidolgozásra került egy egységes értékelési kritériumrendszer. 	<ul style="list-style-type: none"> • A különböző tantárgypedagógus kollégák szemléletének és felkészültségének eltérő volta. • A műveltségterületi képzés az intézményi integrációnkat megelőzően 4 félévre csökkent, ez különösen az idegen nyelvi műveltségterületek esetében nem tudja biztosítani a szakmai tudás megszerzésének lehetőségét. • A gyakorlati képzés során egyre gyakrabban tapasztaljuk, hogy a hallgatók egy része nem eléggé elhivatott, nem elsősorban pedagógusnak készül. • A gyakorlóiskolai kollégák szakértői minősítettsége (jelenleg 9 fő) megterhelő és a gyakorlati képzéstől elvonó elfoglaltságokat hozhat magával.